

A legáció

Ósrégi szokás az hogy a tekintetes Főiskola jelesdiák követeit — a községek követelik! — a sátoros ünnepekre kibocsátja országszerte: prédikáljanak ők maguk szószékről, legyenek tanúk: születésről, feltámadásról, sok-sok megélt minden másról. Legációk választása nagy ünnep, akárki lássa: földszinti osztályterembe bevonulnak illő rendbe: ez itt valóságos börze, ebből merít a nap bölcse. Kapitányunk a szénior, ő tudja jól, belül mi forr, mindig, mindenütt otthon van: a diáktársadalomban ő a buzdítás, az intés, ő az, ki mindent elintéz. A szénior itt a gazda: mindig Patakot választja. Ő prédikál majd Patakon — az öröme gyűlt hadakon végigtekint biztatóan: diák, mendur együtt. Jól van. Mellette a hírjelentő, minden szárnyas hírt jelent ő: jelenti a legációkat, s hogy kik kapták őket, a jókat s rosszabbakat — A jelöltek izegve-mozogva ültek. Szólt a hírnök, hangja vidám: „Putnok, Velezd, Hét, Dubicsány!” Rá üvölt a tömeg: „Szivart!” Nem okozott nagyobb zavart: az első diák a konok közösségnek szivart dobott, apró, finom szivarokat egy fonott kosárból, sokat. De jönnek soványabbak is, legációk, ványadtak is, erre aztán a jelöltek

kínrímes sorokat löttek:
 „Atány, Heves —
 Térdig ér a krumplileves!”
 „Szend, Szala, Devceser —
 Még az Istennek se kell!”
 „Ond, Monok, Golop —
 szomjazhatsz, torok!”
 „Icske, Csicser, Vaján, Vécs —
 Hol a diák éhen vész!”
 „Igricibe, Papiba —
 Papucsban jár a liba!”

Így folyik kivájt mederben,
 egy, pláne, hexameterben:
 „Büd, Pere, Szent András, Al-,
 Felfügöd, Enccsel, — Inánccsal”.

Hogyha együtt van több község,
 ok, hogy őket összekössék
 az, hogy együvé tartoznak,
 ők többen több hasznot hoznak.
 Egyik községben prédikál
 a legátus, itt meg nem áll:
 szekér várja, viszi tovább
 másik faluba — még magát
 ki se fújta — itt is végez,
 de nem jut el a végéhez:
 harmadikhoz viszi a szekér,
 prédikál, negyedikhez ér,
 vár a falu, az ötödik,
 prédikál és megpihen itt.
 Ünnepe másodnapján ami
 pénz összegyűl a templomi
 perselyben, az a legátus
 pénze (száz pengő vagy százhusz).

Én tizenhat éves voltam,
 néztem magamba omoltan,
 lestem, a listán hogy tűnnek el
 a jó és a rossz ünnepek.
 Végül is, nem maradt már más,
 semmi más mint Kovácsvágás.
 Nem szerepel a térképen,
 kétségek közt egyre kérdem:

Hol ez a falu, ki tudja?
Nem visz arra ország útja.
Válaszon valaki töpreng:
„Valahol a hegyek közt fent.”
Tépelődtem rajta váltig,
vonaton mentem Mezőcsátig,
onnét gyalog, felvesz egy szekér,
visz egy darabig, félre tér —
Most mehetek megint gyalog —
Felhő gyűl fölém, kavarog.
Húsz kilométert ver az eső,
makacs, konokul verdeső.
Sárban caplatok bokáig,
ruhám is bőrömig ázik.
Oldalt rétet, fényt látok ott,
bokáig vízben gázolok,
már nem sárban — fellélegzek,
juhok néznek rám s bégetnek.
Bent a házban már mécses ég,
hisz mászik már a szürkeség.
Odabent jó szívvel fogadnak,
meleg báránytejet adnak.
A batyumban lévő vásznat,
eltépem, jó lesz kapcának.
Rövid harisnyámat — csupa
sár — begyűröm a batyuba.
Összekötve a batyu, hát
indulok az útra tovább.
Végül még elmagyarázzák,
hol találom meg a házát
a faluban a lelkésznek.
Félek, hogy nagyon elkések
az érkezéssel: meredek
búcsút veszek s útnak eredek.
Kint még egy vénasszonyt lelek,
ki egy kecskét legeltetett —
indul hazafelé velem,
mutatja az utat nekem.
Na, megérkezem végtére,
a pap és a felesége
aggódó gonddal fogadnak,
ruhát és mindent odadnak:
ledobom kapcám, cipőm is
és ruhámat, mely merő víz.
Tiszteletes úr ümőge,
míg felvettem, ő hümmöge:
kicsit bő, de fene eszi,
egy estére csak megteszi.”
Dédelgetnek még tovább is:
a lábamnak forró lábvíz,

majd ízes, meleg vacsora,
meg a tiszteletes bora.
Az asszony szőke, kékszemű,
a pap hájas, vig szellemű.
Egy darabig iddogálunk
s szép jóéjszakát kívánunk.
Gyorsan elalszom. Szörnyű álmom:
a szószéken némán várom,
hogy eszembe jut valami,
egy árva szót nem nyögök ki.
A gyülekezést is várja,
hogy szólaljak meg — hiába!
Semmi nem jut az eszembe,
állok megrendülve, csendbe.
Aztán tovább már nem várva,
belekezek a Miatyánkba.
Nem tudom kinyögni ezt sem,
„Miatyánk . . . Amen” befejeztem.
Veritékben úszva riadok fel,
a szívem vad riadót ver —
Miatán már lecsihadtam,
prédikációmát halkán
elsuttogom, nem sülök bele,
visszaalszom reggel fele.
Reggel napfény, — hús szél fuvall,
ismerkedés a faluval.
Vittem a pátens-íveket:
rajta a „kegyes” híveket
köszönti a közigazgató —
hát ez igazán megható! . . .
Pátens-íveket széthordoztam,
mert hisz én voltam a posta,
a presbiterek postája —
Meg is becsültek, most már a
főhelyre ültetve, gazdám
a pincébe siet, aztán
hozza a pókhálós palackot
aszu borral töltve, azt ott
tartogatja névnapokra,
hát most ilyen alkalom van.
Be beszédes bor van benne!
Mintha színaranyból lenne.
A pátenslapot kézbe veszi,
pápaszemét orrára teszi,
forgatja, olvassa: „Hát ez
derék dolog, ez a pátens”.
Tizenhárom látogatás,
tokaji bor — hát a hatás
nem marad el. Az egyházfit,
aki közben már elázik,

lefektetik. Megyek tovább —
 más mutatja az utat: hová?
 Nem felejttem el soha, nem,
 az öregasszonyt, Istenem,
 egy ötpengőst, míg kezét adott,
 a tenyerembe csúsztatott
 Pünköszt első nap, délután,
 úrvacsora osztás után
 prédikálok első ízben —
 Mi lesz ebből, Uramisten?
 A tárgy: özvegyek és árvák,
 kik a vigasztalást várják.
 Először a nők szakaszán
 született szipogás, aztán
 előjött, mintegy intésre
 a zsebkendő, a szemre tévedt:
 a féltplom sirt, szipogott,
 a féltplom ritt, zokogott.
 Megmozdultak a férfiak:
 soraikon végigriadt
 halk krákogás, majd az ököl
 szemre tapad, könnyet töröl.

De meglepetés, igaz, nagy
 — joggal mondhatom igaznak —
 a Miatyánk, fejből mondvá.
 A lelkésznek legfőbb gondja
 ez: nehogy könyv nélkül mondja
 a legátus a Miatyánkot —
 Semmi nem segíthet már ott,
 hogyha egyszer beüt a zúr:
 egész biztosan belesül.
 „Magam láttam a püspököt:
 könyv nélkül mondta, küszködött,
 szégyen szemre befejezte —
 könyv nélkül! — ez volt a veszte”.

De én bátran belevágtam,
 mert én biztosra bevágtam:
 Név, ország, akarat,
 kenyér, bocsánat, kísértés —
 A vezérfonal kísért és
 így aztán nem sülttem bele,
 biztosan végeztem vele.

Te, te voltál, Kovácsvágás
 elindítója, nem ám más,
 útaimnak a világba
 — ezeknek végit ki látja? —
 Erőimből bőven telik
 Északi Jeges Tengerig,
 Góbi sivatagig, tovább:
 megtapasztalni Perzsiát
 s Azerbajdzsánt — ez sem elég!
 megúszni Dél kék tengerét,
 elmenni egész Londonig,
 s tovább, tovább — a poklokig.
 Görög földön barangoltam,
 a legdélibb csúcson voltam,
 a tág tengerparton pedig,
 mely magasra emelkedik
 van egy barlang, benn egy üreg:
 az le a poklokig vezet.
 Hát én bizony megpróbáltam,
 a barlangba úsztam bátran,
 az üregbe beszorultam,
 kicsi híján majd megfúltam.
 Társam, Mihálishz kapitány
 úszott értem, pár perc után,
 a partra vitt, nem várt veszteg,
 hamarosan felélesztett.
 Így hörögve, fuldokolva
 majd elmentem a pokolba.

